

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XII. Raptatur ad locum supplicij Garnetus, populo confertum innumerabili. Eius animi tranquillum, constans profectio Catholicæ fidei, calumniarum quibus fuerat oneratus, perspicua elucidatio. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

denique in terris esse potestatem cui vlla seu religionis seu civilis & humani iuris quæcumque sit causa, Reges possit obnoxios facere. Hanc sibi Papa si atrogat, vsurpationem esse annorum retro sexcentorum. Secutusque huiusmodi canendis naniis, aliena sibi concinnatis manu, diu memoria propria paratis, denique absoluit, totumque simul tribunal discessit; reductus est in turrim Garnetus, Rex in palatium rediens, magnam reo dixit factam iniuriam, quod nisi frustatim, & creberrima turbato interiectione obiectorum data esset facultas defendendi sui. Protestantibus animi rediëre, qui antea territi cum respondentem de tribus capitibus, æquiuoco, Recusantibus & Societate audiissent negarant posse solidius, & ordinatius responderi. Seiunctis Catholici, vt erat cuius perfacile, à vero & recto coloribus, & fuci nebulis, certo statuerunt vnam esse Garneto mortis causam, fidelitatem Deo, & inuiolabili confessionis sacræ arcano seruatam.

Raptatur ad locum supplicij Garnetus, populo confertum innumerabili. Eius animi tranquillum, constans professio Catholica fidei, calumniarum quibus fuerat oneratus, perspicua elucidatio. Amor in eum populi, supra morem, & sublimis de illo opinio. Eius vitæ singularia. Cruoris eius stilla in spicam fortuitam decurrens vultum eius in ea depictum reliquit.

C A P V T XII.

V. P. R. A. mensem differtur Garneti mors, præter vsum paucorum ad summum dierum qui soliti erant inter sententiam mortemque interici: differendi causæ vario rumore iactatæ sunt. Alij Regem voluisse nouo clementiæ suæ ostento suadere se nisi maximè inuitum, Sacerdotum cruote manus non tingere, tanti præsertim inter illos meriti, & famæ. Alij Garnetum vitam interea cum Protestantibus pacisci, & solenni quam esset è pulpito S. Pauli edicturus, eiu ratione Catholici nominis, Eboracenses infulas cauponari. Quidam propius vero, imo prorsus ex veris, argumenta quæri iuste quibus aliunde quam calatæ confessionis culpa laueabili damnatus videretur. Cauendum enim Iuratis duodecim Garnetus inculcabat falsis coloribus, & reuerariis quibus onerabatur coniecturis ne deciperentur, nec commissuram se vni subscriberet, quantum

tumuis in acta relatis iuridica, quod perpetua importunitate vt faceret
 poscebant forenses Ministri, reuocando ad se seorsim singuli, requirando
 iterum ac sæpius, scriptitando, notando, confarcinando acta noua, & libros
 ex arbitrariis fabulis, confessionibus, & literis secum pugnantibus: quibus
 decretoriam, ac certam vt post videbimus, ex veris & certis coram Deo
 mendacij notam inussit moriens. Ausi quoque gloriolæ aliquid ex eo ten-
 tate Prædicantes, & de Religionis Catholicæ dogmatis nonnulla quærere;
 ipse omnes à se vno argumento operaque abegit: abundare illis tempus quod
 tererent, breue sibi restare, cuius ad mortem comparandam momenta du-
 ceret pretiosa. Fuit ipsi & alia ratio periculosa disputationis nedum inuti-
 lis solerter declinandæ; ministelli, enim sectæ vtriusque colluues, er-
 rorum pertinax, quocumque esset disputatio cessura, cantaturi erant po-
 pulo victoriam, triumphum, expugnatum Garnetum, debellatum dogma
 Catholicum. Nam si penes illos mentiendi tam potens fuit imperium
 vt persuaderent populo Garnetum vltimo vitæ suæ actu & theatro in
 verba Caluini iuraturum, & hoc illi tunc è proximè stantibus non-
 nulli tanquam condictum suggererent, quid erant facturi, si dispu-
 tare cum illo potuissent & tanquam milites gloriosi peruersionem eius
 sibi arrogare. Inter hæc ad primum Maij mors eius decreta, diem vulgi
 lætitiis celebrem, & effusione vrbs totius extra urbem, ad decerpandos
 inde flores, & ramos virides, quibus sibi veris optati Principium inuicem
 gratulentur. Hæc publici gaudia cum aduertissent consiliarij, funesta-
 tum iri atroci supplicio tanti viri, transtulere illud in diem tertium Inuentæ
 Cruci Sacrum. Quam colebat Garnetus peculiari veneratione, incidebat-
 que is dies ex Calendario abaco veteri in vigiliam Pentecostes. Mane eius
 diei ad traham cratitiam procedenti ex Turri, Coquus carceris occurrit,
 teneriterque salutato, adprecatur viæ comitem Deum; cui arridens Pater,
 tibi quoque ait, adsit semper Deus, & mercedem exsoluat operæ mihi hæ-
 ctenus impensæ, à qua deinceps immunis futurus es. Paulò vltius Vva-
 dei vxor qui Turri præerat, & ipsa hæretica, sed versus Catholicos benigna,
 & mitis, transeunti salutem perhumaniter dixit, ac sit tecum Deus, Do-
 mine Garnete. Teque spiritu & viribus recreet, id illum enixè precabor
 vt faciat, egit gratias pater propensæ erga se voluntatis vltro tamen illi
 quas spondebat preces condonauit; sed suas promisit, si quam sperabat
 perseuerantiam Deus ipsi gratificaretur. Prospectans è fenestra Baro Gra-
 yus, euntem clamore salutauit, bona illi de cælo omnia, & oppottuna pre-
 catus subsidia. Satisfaciebat officiis omnium Garnetus, ea serenitate oris, &
 animi; verbis tam expeditis, & placidis, conformatione vultus tam alacri,
 vt euntis nequaquam ad mortem, diceret, sed in Paradisum. Solutis bra-
 chiis in crate ligatus est, iunctis in preces perpetuo manibus paulumque
 à pectore sublatis, & clausis vt plurimum oculis, ne quo à diuinis auerte-
 rerur obiectu fortuito, intendens nihilominus subindè in cælum oculos;
 equis tribus ex Turri ad patibulum tractus est. Destinatus spectaculo lo-
 cus forum fuit ad maius S. Pauli templum, & Occidentalem eius portam:

eminebat illic Episcopij foribus obuersum pegma; patibulum in eo duplex, & cruentæ ad latus lacerationis ferreus apparatus. Spectatores in æquo in subitariis theatris in tectis in fenestris (cingitur enim tota palatii, & domibus platea) quanti alias nunquam, nec locariorum vberiori lucro, nec locorum maiori penuria. Concurrerant alij magnum illum Papæ parui Seminaristam spectaturi, cui redimendo, garriebat vulgus Regi oblata aureorum millia octoginta: traxerat alios curiositas videndi primum illum coniurationis architectum, audiendique confitentem reum, renunciatam Papismo suo fidem, Caluino obligantem euadendis nimirum quæ instabant inferorum pœnis. Hæc à Prædicantibus in vulgus ventilata deliria. Solutum crate Decani duo excipiunt Londinensis, & Vyincenstrensis alique minoris in clero illo gradus aperto singuli capite, & significatione reuerentiæ non vulgari. Ab Rege, inquit Londinensis, Domine Garnete! adsumus, vt vel hac vltima vitæ periodo, subiecti Regi tuo fidelis exsoluas officium, fassusque te reum coniurationis, eius veniam ab eo petas. Ego inquit Garnerus, mi Domine! in Prætorio publico, & confessu eorum à quibus eram iudicandus, cumulatissimè de hoc capite satisfeci nec quicquam penitus residuum animo seruaui quod possim addere, hæc per te quæso, meo nomine Regi dicta sunt; responsione contenti nec ne, alio diuertunt: fidem illi viuacem in Christum commendant, quam probè cernebat Caluini fidem ab iis intelligi; vt eius præsidio, salutem animæ in tuto locaret. Pertæsus monitum Dei seruus rogauit comiter, de hoc sibi esse molesti parcèrent, edoctum se pridem Magisterio meliori quibus studiis esset paranda in mortem anima, quam ratum sibi erat, & deliberatione certa fixum pro fide Catholica ponere. Sub hæc scandit in pegma, iique post illum, quibus præierant Regij aliquot Ministri, & ex Catholicis amici, & nobiles auctoritatis præcipuæ, inter quos non debet Henricus Montagufius sileri *Recordatoris* vt vocant officio fungens. Omnes placidissimo aspectu salutauit, post è crepidine pegmatis populum vniuersum, oris compositi tam venerabili specie, & tam nihilominus suaui, vt subaudiretur populi admurmuratio, non esse hanc hominis faciem in quem posset prodicionis suspicio cadere, multo minus atrocis, & sanguinolentæ coniurationis: stabant tamen arrecti ad verba illius vltima vt ex iis de illo mitius iudicarent, & notatum hic haud sine stupore, cum circumtulisset oculos, & patibulum infame desuper, cultros aperiendis visceribus, corpori diuidendo cespitas ad vnum mensæ latus; focos ad alterum cremandis vitalibus, hæc perinde spectasse vt si nihil ad se attinerent, nec vultum mutasse, nec floris colorem ne inducto quidem post paulum in fauces laqueo, imo aliquot etiam post mortem diebus reinuisse illam serenitatem viuentis, & spirantis. Salutato exinde populo quæsiuit sibine fas esset tantisper orare, sed Montagufius, verbis modisque asperioribus duriter occupato ab Rege denuntiat se adesse vt eum dimoueret à pertinacia negandæ coniurationis, inflecteretque ad petendam à Rege illius veniam. Nihil, inquit, Garnetus, habeo cuius mihi sit à Rege petenda venia, quem ita prorsus nulla re vnquam læsi, vt

etiamp

etiam nihil omiserim, quo tum alias, tum hanc potissimum coniurationem disturbarem ac dissuaderem. Quamobrem inde nulla potest damnationis meae causa peti, nisi me faciunt propterea reum quod sacro mihi secreto credita religiosè cœlauerim. Id vero non est Regem offendisse, illa tacuisse, quæ nefas mihi esset absque salutis æternæ iactura edere. Se tamen & Rex & Regni administri si propterea læsos putant, quod contra quam sentirent, ac vellent tacuerim, libenter peto dignentur condonare, quod non potui aliter facere. Sic ritè ab iis explicitum; quæcumque ab se nomine Principis exigì, poterant, tentauit Montagutius noua fraude; quasi nihil obstaret, auebat plurimum suam Regi solertiam probare. Affaturus igitur populum circumfusum, audite ait, magna voce Quirites; petit à Rege Garnetus veniam coniurationis; sed excepit mox vafri sicophantæ luculentum mendacium Garnetus, & facis, inclamat, atrocem mihi iniuriam. Negauì me Regem offendisse, & pernego; negauì me quicquam admisisse cuius esset quærenda venia, nisi sacri confessionis auditæ silentij, quod mihi nec debet, nec potest culpæ imputari. Ad hæc Montagutius erubescens; & pudore factus audacior, negas igitur, ait, cuius tuum habemus Chirographum fuisse tibi coniurationem à Catesbyo, & Greenuayo, extra confessionis sacrum perspicuè detectam. Nihil, subdit Garnetus, à vero longiùs quàm vt mihi vnquam Catesbyus de coniuratione quicquam crediderit; credit Greenuayus, sed confessionis oclusum sigillo, cuius tamen viri nomen non proderem, nisi vt multo grauiora, quæ illi affinguntur ab eo defenderem. Videns suam Montagutius in arcto famam, triuiali strophæ nititur eam liberare; scrutatur primum simulatè, velut illud apud se habere se Chirographum crederet; post vnum ex famulis vocans, iubet scriptum proferri Garneti manu de coniuratione confitentis. Quod illi cum probro explicaturus in os esset. Absit, inquit, ardens audenterque Garnetus, absit, nec vnquam futurum est vt meum proferatur Chirographum ab iis diuersum quæ & hæcenus dixi, & repeto. Magna vtrimque expectatio, vtra pars conditum mentiretur, quæ in risum confestim vanuit, referente famulo scriptum illud ab se alicubi omissum; vbi vero non satis meminisse. At hoc vrget Garnetus neque hic, nec alibi gentium reperietur vnquam, Imo, ira fremens Montagutius tuis ingratiis & reperietur, & in typos ibit vt tua hominis pefidi manifesta fiat fallacia, & linguæ æquiocæ libido in perneganda coniuratione cuius tute ipse verè tibi certoque es conscius. Pernego vero instat pater, nec res aliter se habet quam sonent mea, & veraci candore significant verba, cuius meæ mentis appello testem Deum, & salutem æternam pignus pono.

Hac aduersarij tam crebra celebri firma & solida contestatione videbant sibi obrortis faucibus elidi mendacia omnia, quæ de confessione Garneti autographa, penes se seruata toties falso venditarant. Statuunt, itaque denuntiationem illam firmiter adedè sanctèque contestatam nec silere indicam, vt pote nimia diditam & notam fama; sed eius ita meminisse vt suis velificaretur mendaciis, Montagutium nempe confessionem illam auto-

grapham vt promiserat cum exhibere Garneto vellet, ex opistographo exterioris folij titulo ab eo agnitam, & Montagutium demisse rogatum hunc sibi pudorem condonaret, nec ulterius pergeret in ea sibi ob oculos euoluenda. Cœterum coniurationis tamdiu tacitæ se reum fateri, sic illa verioracula Lancillotus & Abbotius scripsere, qui ab rebus præsentibus, & theatro cum abessent flocci habuere honorem frontemque præsentium, etiam ex Protestantibus qui ad vnguem verba vtrunque singula postea vulgauerunt. Nec prætereundum Cookeum sua illa vâgrandi declamatione, suisque illius emissarios tot libris cum traduxissent *Evidentiis* scilicet solaribus Garneti nomen *Conscij, complicitis, auctoris confessi & conuicti*, supremo illo ad patibulum actu, nihil eo quæsisse, sed neque Montagutium à Rege missum, nisi vt fateretur se extra confessionem de coniuratione cognouisse quod auditus palam ac liberè negare, & quod necessario sequebatur cuiuscumque offensam cuius deberet ab Rege veniam poscere. Cerrè chronicon Ioannis Stouui quem dignantur illic magna fide, solùm ait Garnetum *Proditionis calatæ graui agnita offensa mortuum*, nec causam meminit quanto scilicet minus ad se tanto ad gloriam Garneti magis pertinentem.

Expedierat se à Montagutio cum ad marginem reuersus pægnatis horæ ferè dimidio affatus est populum, gratulatus sibi magnoperè die illo Inuentæ Cruci dedicato, inuentionem suæ Crucis, ob quam summas Deo gratias agebat, cuius beneficio cœteris omnibus impositura finem erat quæ vitam hanc miseram circumsiscebant innumeræ. Hinc sui daturus rationem, quæ breuiter dixerat fusius confirmauit, nihil se vnquam de coniuratione penitus rescisse, nisi quod sigillo confessionis sacræ premere cogebatur. Hæc vero se Dei æterno examini proximum non posse nisi ex germana veritate, & nuda interioris animi sui sententia loqui; dehinc illam se semper abominatum coniurationem, tanquam sceleratam, & modis omnibus damnandam persanctè iurauit, addens si Deo nostris irato criminibus processisset dolori sibi futuram fuisse nullis vnquam consolationibus leuando. Conuersa post hæc ad Catholicos voce hortatus est illos vehementer ad tolerantiam malorum quantumuis grauium. Durarent in iis fortiter, nec se vnquam illorum diuturnitati, vel asperitati molirentur ciendis tumultibus aut coniurationibus mouendis subducere, id enim nec Deo, nec posse Pontifici placere, quæ verba fateretur Abbotius ab eo dicta, sed quam verè? Inquit, si iam ipse tres Bullas acceperat à Pontifice, mox ab effectu proditionis denuntianda? Se vero vt probet ex indubitatis has gerras effutire, Garneti Scrinia pro testimonio adducit, sed negat idemmet potuisse vnquam in iis reperiri. Quæ dum scribit vit musca obliuiosior non attendit quàm manifestè, ac turpiter secum pugnet, cum sæpius scripserit Bainhamum vt vocat ludibundum Romam isse vt de coniuratione doceret Pontificem, prius exitura quam Romam attigisset; vnde igitur qui & quampridem latebant in Sciniis Garneti, *Tria Bullarum Pontificiarum fulmina mox à scelere peracto eiacularanda*, allocutione ad populum absoluta, orauit de genibus breuiter ad scalarum pedes. Interpellatus enim est extra rem omnino à Decano Londinensi num se se arbitraretur iustè mori? Iustè, inquit, ex vestris iniustis legibus quæ con-

feffionis sacrae arcanum damnant: iniuste contra iustas Sacerdotij Catholici leges quae iuste oppositum iubent. Inconsideratior Decano Montagutius; loquitur, exclamat, æquiuoca; ponitque illi varia de æquiuocis dubia; cui pacificè Garnetus, dixi pridem quid in his liceret salua veritate, & conscientia; dixi fufius, & quidem publicè coram iudicibus, quid toto illo in genere non lliceret; quod iis adiungam non habeo. Redeunt pauld post Decani, duo, fidem illi occinunt in Christum solam, vt quæ sola sat esset vna, sola esset necessaria ad salutem. Quibus responsi aliud nihil dedit, nisi de cœtero sibi esse molesti ne vellent. At ij velut subirati, quasi, aiunt, & ipsi non sumus verè Catholici? Nec estis, inquit, nec esse potestis nisi professione Romanæ fidei, ac Religionis, pro cuius sanctissimis legibus libenter morior, & si millies possim, moriturus sim toties, magna voluntate, spes vlla nemini extra illam salutis potest superesse. At tute interea, insultat Montagutius ad inferos perges: insolescenti silentium pro responso dedit, & precatus Deum vt potuit, nam crebro interpellabatur, vestes posuit vt solent quibus detrahenda sunt viscera, & longo in indusio cõstitit vtrunque ita clauso, vt nihil posset vel aura perflante vel aliundeuis, minus honestè oculos ferire. Placuit populo tam cauta & verecunda modestia, & qui prius in illum fuerat pessimè animatus, vt eius ex dictis atque factis, lógè ab eo diuersum probauit, quem ante crediderat, totus in eius amorem mutatus est. Conscensis scalis & exorato carnifice, ne se nisi admonitus in præceps deiiceret, voce iterum, ac mente libera conuersus ad populum. Benè inquit, vobis faciat è cœlo Deus, suamque inde vobis affundat lucem splendidam ad cernendum, ad amandum ardentem, vt agnoscat perspicuè, & completamini fortiter Religionem Catholicam Ro. cuius vnus sancta professio, sempiternæ salutis spem nobis præstat firmam, atque immobilem. Atqui suggestit ex iis qui aderant non nemo, expectabamus te nostrum fore, vel leque vti sponderas Protestantem mori. Cui mox Pater; voluntas tam execrabilis mentem subiit nunquam, quanto minus in propositum deducta; sed hæc fuerit vna metamorphoseon quæ mihi affinguntur, extra fidem Romanam nulla vera, nulla sat potens ad salutem. Post hanc fidei castæ professionem fortem, & liberam, Regem affectu præcipuo, Principes filios, Senatam, Regnumque vniuersum Deo commendauit; se vero Regemque iterum sanctis Catholicorum votis ac precibus vt ei perspicacem ad veri notitiam oculum, & ad Regni salutem impetrarent. Quibusdam exinde adiectis quæ ad innocentem Oldcornei & Tesmūdi facere videbantur, & turbulentum Catesbyj genium de quo ipsi nonnil generatim significauerant. Vltimum sibi reseruauit locum abstergendæ à se calumniæ, quam illi hæretici maximè probrosam impegerant, suorum in eos vitiorum liberalissimi quos ferre non possunt pari secum luxuriæ cõfusione immunes viuere. Vulgarant itaque Garnetum multis retro ab annis vxoratum; tres alij liberos, sex etiam alij ex matrona nobili tulisse Anna Vaux, Baronis matertera; excellenter Catholica, & si qua toto regno vsquam in Sacerdotibus domo colligendis nullius periculi timida. Hic ergo Garnetus.

maximum sanctissimumque iuravit iusiurandum teste Deo cuius esset iudicio terribili momento sistendus, se nec tali vnquam contaminatum piaculo; nec eius vel simplici foedatum cogitatione. Annam pro virtutum quas in ea perspexerat eximiis dotibus arbitrari se omnino virginem, & ab omni si alia vsquam impuritate alienissimam, quæ ille professione veritatis ad eum viuaci, & iuramenti nuncupatione tam religiosa populo expressit vt illam à se atque à matrona propudiosam calumniam prorsus amouerit.

Demum omni perfunctus, pietatis, & iuris officio, laqueo collum inseruit, torusque in Deo, Matre Virgine, versiculos crebrius iteravit, quibus opem illius in extremis solet Ecclesia poscere. Cumque dies Cruci ageretur sacer adspiratione ad Deum multiplici, eius tutelam postulauit, ac ne animo prius quam animus corpore exiret. Eius interea vitali aduersus hostem signo se crebro muniens; cancellatis denique ad pectus in cruce brachiis, carnifici innuit, à quo scalis deiectis vit sanctus laqueo pependit. Erat breui post ex damnationis sententia præscindendus casuro laqueus, vt exenteraretur semiuiuus. Quod quoties carnifex aggressus est facere, ter autem aggressus est, erupit vox populi. Sine animam egerit, & cultrum sustine, mirum interim nec dolore, nec mortis angustiis sibi prorsus ereptum, nec cancellata brachia demisisse, nisi denique paulatim & lentè, deficiente, iam anima, cum accurrentes amici aliquot, (censetur illic amicorum id esse officium) correptis pertractum pedibus auxere pondus quo præfocaretur, & longum moriendi laborem breuiter absoluerunt.

Spectabam ait nobilis Italus è fenestris cum Guillelmo Tauleyo Reginae Scriba, audiebamque commodè omnia, & miratus sum postrema illa sua sub patibulo innocentiae professione tam securo, & vindicatione matronae nobilis ab immani probro, mutatos ad eum versus illum affectus populi, vt magna pars tenere lachrimas non posset, nec ipse cui adstabam Reginae Scriba. [Secundo coram in quadras cadaueri parentata est infinita vis lachrimarum & finem hunc habuit anima illa, quam certò arbitror Deo frui] hæc ille. Quin ipsemet carnifex, pietatis sensum, & reuerentiæ prohibere à se non potuit. Ostensurus enim populo rescissum caput, prius, illi oculos decenter clausit, & genas deterfit; sed longè admirabilius quod ostentanti cor proditoris, deinde caput, cum moris esset populo voces attollere, & conclamare *viuat Rex*, neutrius aspectu vox vlla populi, aut flatus erupit. Altum vbique mœstumque silentium, quod profecto haudquaquam populum velut syderatum minimè tenuisset, si penes illum vel minima contra innocentiam Garneti suspicio resedisset. Hoc tam concordi, & publico populi de innocentia Garneti iudicio, cum sua de illo iniusta damnari iudicia tribunalium Ministri sentirent, agique se testimonio publico Garneti & iuris verè proditores, quod prodicionis falsæ reum indigno necassent supplicio; libris, historiis, actorum simulatione, inuectiuis nihil non egerit quo iustè damnatus conuictæ coniurationis, & prodicionis Garnetus videretur, quicquid is in oppositum & quantumcumque firmæ, & ineluctabilis purgationis obiecisset; fuit tamen nemo tot inter scriptores, ita sui oblitus.

oblitus vt negare auderet cuius decem millia testium moriens Garnetus habuerat. Sola huius capax propudiosi dedecoris septimo post anno inuenta est illa frons Roberti. Abbotij mendaciorum protrita sacrilegiis, & impudenter effrons. Is sua illa in *Antilogia* cum in Garnetum, in Societatem, in Papam, in Religionem Catholicam rabiosius cœteris despumasset, nar-rando Garneti morientis vitæ actu postremo, voluit seipso videri superior. Negat quædam, nonnulla concedit, transuertit alia, nec facillè dixeris vbi peruersè audacior. Purgauit, inquit, Garnetus infamiam turpis suæ cum matrona Vaux consuetudinis. Id vero quam liquido? *Non nisi per equiuocationem.* Vetuisse populum magnis clamoribus ne præscinderetur prius pendenti Garneto laqueus quam animam efflasset, hoc vero pernegat; & potest iurare se nihil tale audissè cum Prouincia integra Londino distaret; quo modo indidem peierat auditas populi voces acclamantis *viuat Rex* ad ostentum cordis & capitis Garneti proditoris, nam *acclamatum est*, inquit, *laud minus quam in pari causa fieri consuevit.* Porro illas de colloquio Garneti cum Montagutio, & duobus à Decanis literas, aut esse omnes falsas, aut interpolatas, ancipites, modisque aliis transuersas nec ignorare se aliter alios scripissè, sed nequaquam ex veris. Veri enim scribendi Prouincia huic scilicet vni seruabatur, qui non posset de Iesuitis & Papistis nisi vera scribendo errare. At enim populus qui nec conscientiam habebat venalem Ministris Regiis & iis quorum honoris intererat, Garnetum videri non iniustè damnatum, grauissimè offensus doluit artes adhiberi fraudulentas innocentiam hominis transuertendam vt dehonestamento eius famæ velaretur eorum dedecus qui eum iniustè necauerant? Catholici autem ex cognitionibus Iudicum toties iteratis ne quid in vulgus sparsum esset parum decoræ in Garnetum famæ vt ex motu, dictisque populi contraria viderunt, è loco supplicij velut pugnae campo triumphantes abcessere. Certatumque inuita custodia ab nonnullis, vt diriperent aliquid ex eius reliquiis, & sanguine quo consolarentur amicos trans mare. Marchio à S. Germano extra ordinem legatus vt gratularetur Regi vitatum feliciter coniurationis tantæ periculum; caro Garneti coëmit indusium, alij alia; quanti carnifex edixisset, illaque adèò Catholicorum pietate non offendebantur Protestantes, quin & ipsi vltro concurrerent ad conciliandam ei famam quam suis in sanctis venerantur & alij quidem pergat anima mea, quò ille certò beatè præiuit, alij si est in terris sanctus, mori certè isto sanctius non potest. Ministelli demum ipsique Prædicantes, indubitata est, aiebant huius animæ salus, & cœlo feliciter gaudet.

Verum his laudibus quæ solent sanctis à morte tribui, accessit argumentum admirabilius. Caput palo præfixum ad Pontem qui Tamesim iungit, viuentis speciem (sanè venerandam) lineamenta, colorem, conformatio-nem per multas hebdomadas tenuit, oris habitu natiuo, nulla re penitus à viuente diuerso, confluitque Londinum vniuersa ad spectaculum hominis rescisso in capite viuentis. Dies abierunt sex supra viginti, & de illo concursu, de populi reuerentia in Garnetum, de illa oris immutati con-

seruatione illinc eadem ferè præscribebat qui tunc erat vnus de spectato-
ribus.

Mortuus est Garnetus annum agens ætatis quinquagesimum primum, trigésimum primum in Societate, vigésimum in Anglia, & in nostrorum illic Præfectura decimum octauum. Natus est in Prouincia Derbyensi, Patre Biano Garneto publico literarum in scholis Nottinghamensibus professore; Matre Alitia Iauiya. Annos eius primos ne quam vitæ partem intermeratam relinqueret impuro dente fœdauit Abbotius, ignotis in Anglia flagitiorum monstris, ne de se fortassis narrarentur solo. Cœterum de Garneto, etiamtum adolescente, sed necdum Catholico is audiendus est, qui primum ex veris inuestigauit cuiusmodi esset, inde sedecim per annos intimus illi fuit Thomas Stanneyus. Gloriosus, inquit, hic martyr (hoc illum nomine appellat) in flore iuuenilium annorum, inter auditores Vvincestrensis collegij mirè excelluit. Nam ad Rhetoricam & linguas quibus erat egregiè excultus, addidit etiam musica, & canendi artem, pulsandique varia instrumenta, oris præterea, & verborum, habitusque omnis tam verecunda modestia, vt esset Magistris omnibus & Præfectis suis mirè carus, certarentque de illo apud se retinendo; ex iis duo Stempeus, & Ionsonus fidem Catholicam tacitè colebant, tertius nondum eò malorum deuenerat quò sua deinde illum peruerfitas impulit. Spes quæ affulgebant temporarias Garnetus, æternorum desiderio calcavit, factusque Catholicus in Hispaniam primum deserta patria, & suis; dein Romam transit, vbi se Deo in Societate IESV in perpetuum consecrauit. Integritatis summæ fuit, exemplique illustris eius vita dum Philosophiæ, ac Theologiæ illic operam dedit, cui postea priuato studio biennium addidit, vt Theologiæ quæ de moribus est, peculiarem assequeretur, & perfectum vsum. Præter Fabium de Fabiis, cuius magna & sancta manu in S. Andreæ formatus est tyro eximius, audiuit in studiis Franciscum Suares, Robertum Bellarminum, Benedictum Pereiram, Christophorum Clauium, ingentia nomina; docuit & ipse magna laude linguam sanctam, Metaphysica, & Mathematica, quorum subtiliora quæque, vt quæ Geometricis, Arithmeticis, & Astronomicis. Continentur, sic percalluerat, vt cum Clavius sibi flagitaret in iis docendis successorem, doleretque interea in incertos euentus remitti in Angliam. Iam quid ei Anglia debeat, tum operariorum tum operum ex eo colligatur, quod eam ingressus vnum extra carcerem reperit Societatis Sacerdotem, moriens reliquit quadraginta fructuosissimè occupatos: addo, quod mirum, annis decem & octo quibus nostros rexit, nihil de illo à quoquam, nisi summa cum laude scriptum. Exquisita erat viri prudentia, simulque (quod rarum) simplicitas, & candor; ad hæc ingenium perspicax, cum soliditate cordati iudicij. Experientia rerum, & agendi mira, consilij optimi mira sagacitas, artes innumeræ solertis & prouidentissimæ cautionis. Nemo tamen omnium quod mirabilius, adeo rerum inexpertus, hominumque ignarus, cui non libentissimè cederet, suumque, ipsius iudicio posthaberet, singulare profecto humilitatis sanctæ argumentum, quam

ego

ego virtutem, adeo in illa excellebat, fuisse arbitror quæ viam illi ad finem quem affectus est beatissimum complanauit: luculenta deinde in omni generis homines charitatis perpetuæ monumenta longum esset narrare. Deuotam intimè augustissimo sacramento pietatem & reuerentiam, tutelæ diuinæ fiduciam, factis ipsi apertis cœlitùs confirmatam; studium atque industriam promouendi nostros in omni virtute: candorem denique agendo, & summam in omni consuetudine amabilitatem. Testis sum optimus qui eius confessionibus præfui, & priuatis & generalibus, teneritatis summæ quæ minimos etiam ab eius conscientia arcebat nauos. De coniuratione autem illa cuius falsò insimulatus est, Deo teste affirmo sermonem meum cum illo vltimum fuisse illi calumniæ profus contrarium; interrogans enim quem essem cum iis modum seruaturus, qui Regem & consilium acerbè, & exasperatis animis linguisque damnabant, iussit illos à me seuerè argui, & si quid illos violentum moliri ex verbis iratis appareret, ab eo illos omni ope industriæque dimouerem, nulla enim aiebat turbida, & tumultuosa consilia in laudabiles exitus desinere. Obtemperarent Regi temporalium domino certarentque in ea obtemperandi laude, ipsis quoque Protestantibus eminere. Verum enimuero, in iis quæ animum, conscientiam, & religionem impeterent, quicquid essent ac possent vniuersa orbis imperia, plumæ instar haberent. Huc vsque Stanneyus de Garneto. Post quæ nihil admodum superest nisi vt illud iam orbi celebre de Garneti vultu in spica fortuita ab incidente cruoris eius stilla mirabiliter depicto vindicem à maledicentia hominum impiorum. De hoc enim antistes S. Audomari ad Personium scribens, *unicum*, ait, *stramen martyris cadaueri pie subductum Victoris martyris effigiem accuratissimè exprimens confudit insensatos*: hoc est aduersarios, & interfectores, qui cum fidem non possent, suis ipsorum oculis negare (spicam enim viderunt, etiam ex aula viri primarij) alij aliò transuersi abièrè. Casaubonus pro sua Grammatici parte *stramineum spica miraculum* vocauit; artem opusque pictoris vulgabant alij. Proferebant nonnulli Garneti acta, vt hac voce actorum apud illos potenti, quod reuera erat omnino non esset. Ego pressim & ordine hac de re scripturus, narrabo imprimis, cuius in manus, & quomodo ea spica deuenit; inde quo pacto quibusve testibus comparuerit illa Garneti mirabilis in spica effigies. Postremo quæ sint in illam obiecta & quibus diluta responsis. Ioannes Vvilkinsonus Catholicus iuuenis, artifex honestus professione sericarius, annumque iam septimum agens in tyrocinio eius artis, pridie quam Garnetus ad supplicium raperetur, agi se sensit miris modis, vt interesset eius morti, eiusque secum reliquiarum aliquid referret. Persuasione de cœtero tam vltronea, & urgente Deum miraculo aliquo serui sui innocentiam probaturum, seque testem futurum miraculi, vt scrupulo ictus cogitationem illam reiceret, ne videretur à Deo temerè citra necessitatem miracula expectare. Sic paucis ille de se ante mortem diebus, & habemus in tabulatio testimonium eius autographum, tum eius ipsius, tum aliorum octo firmatum Chirographis. Pergit itaque narrare, se die Sabbath

summo mane; anteuertisse in foro S. Pauli locum occupare quàm posset patibulo maximè vicinum. Retinuisse locum dum veniret Henricus; conferta tunc multitudine equorum & hominum, vndisque populi, disiectum longiùs, sic tamen vt ea cerneret quæ de consueto modestè indusio diximus. De viuo rescissi capitis colore, de silentio populi ad eius ostentationem, quo significauerat populus credi ab se Garnetum innocentem. Secto tandem in quadras corpore, decedenteque turba, eodem quo prius desiderio incensus reportandi secum aliquas eius reliquias, inter pegma patibuli, & currum se insinuauit in quem coniecta sunt à carnifice cadaueris membra cum capite, & matta straminea, in qua conscissum fuerat cadauer. Hæc dum temerè in corbem carro impositam proiicit carnifex, vnde vnde, vel carro, vel corbe, vel pegmate, in eius manus exiliit spica, guttis aliquot aspersa sanguinis, Diues & lætus hoc pignore abscedit, deponitque illud inter manus Mariæ Bellamyæ Hugonis Griffiti coniugis, Catholicæ in paucis eximia, quæ & ipsa reliquiarum eiusmodi summo desiderio tenebatur, & acceptam spicam theca inclusit cristallina. Post dies aliquot familiari suo Thomæ Laithuyaio dum illam exhibet videndam, defixis ille in eam oculis, contentius intuens Garneti effigiem in grani vnus folliculo aduertit scitissimè expressam moxque illam Mariæ, & Vvilkinsono eius antea insciis ostendit, inde aliis atque aliis, excitis rei nouitate, qui primo aspectu statim omnes Garneti vultum agnouerunt. Hactenus Vvilkinsoni moribundi relatio quam Deo teste appellat verissimam. Pergitque narrare motus mirabiles quos inde per dies aliquot expertus est, & mutationem interioris hominis repentinam, concepto in Dei offensam implacabili odio; magnis, celsisque de Deo ac perspicuis sensibus sanctoque incensis ardore, multa pro Christo tolerandi; vitæ denique longè in melius mutandæ; quæ ille omnia Garneti meritis tribuebat, cuius, inquit, mihi tunc ingentem gloriam videbar spectare inter tot millia sanctorum hominum. Fixus ergo vitam in religiosa familia Deo consecrare, aliquandiu hæsit inter Chartusianos, an vero inter nostros; in adiutorem temporalium se nostris obtulit, sed cum ingenio valeret plurimum, excitatus est ad literaturam studio quærendam quæ sufficeret Sacerdoti: venditis igitur quæcumque habebat, nauigauit in Belgium & Audomarensi se seminario tradidit, nec plus ultra ex eo Deus repetiit. Illic anno sequenti (verbis vtor Ioannis Gerardi) vt sanctus vixerat obiit item singulariter sanctus, pauloque post subscriptam eorum quæ diximus narrationem ab ipso factam, à Prouinciali petiit in nostrorum adscribi numerum moxque viribus & sensibus defecit, nisi quod quacumque moueretur & circumageretur Christi de cruce pendens effigies, eo semper intentos habebat oculos dum in IESV & MARIA suauissimè expirauit.

Ad spicam redeo quam prudenter Griffitus credidit occultandam, ne quod sibi malum accerferet eius miraculi diuulgatione. Paucis tantum, & fidis inter Catholicos ostendit à quibus sibi nihil metueret, rumore tamen qualicumque Anna Vaux permota cum ad eam videndam accurrisset, non
fuit

fuit multo oculorum acumine, ac studio opus, ad recognoscenda, oris nativi lineamenta, frontem, clausos oculos, cilia ipsa, barbam, nasum, & buccam & genas & colli truncum; in quæ nullius tam arcto spatio mortalis penicillus, cruoris guttam tam scitè ducere tam ad viui verique similitudinem potuisset. Anna vt erat in diuinis etiam quandoque ardentior, rem à se conspectam vulgare non distulit. Hinc tantus ad Grassitum accursus, vt præuideret vel sibi pereundam, vel perituram spicam, nisi tutis eam in manibus locaret. Ergo illam habuit deinceps apud legatum Hispaniæ tuto depositam; habiturum libenter suam, & propriam, si quid apud Grassitum valuissent aurei sexcenti quos illi hoc sine ab legato oblatos refert idem quem superius laudauit Audomarensis Episcopus. Legatus interea qui nihil metueret, non fuit parcus illius exhibendæ quibuscumque inesset desiderium illam curiosius spectandi. Spectarunt itaque ex interiori aula præcipui, ex Comitibus Houvardiis vnus; Salisburiensis (Cæcilius) Suffolciensis, eiusque vxor quæ in aula regnabat, inspectoque prodigio ausa est facilegè dicere, hoc esse illustre miraculum nisi fuisset occupatum in delineando proditoris vultu. Comes vir eius, aut diabolum elaborasse illum in ea spica, aut suam cuique illum in eadem imaginationem deceptam fingere. Indignè Rex tulit quod fiebat, nec inde vllus ad eam visendam vel accessit, vel se vidisse confessus est, nisi multa in eam euomeret. Misit ad Legatum Cæcilius, qui Regis nomine dolerent tantum hosti suo honoris impendi, vt eius effigiem suo in sacello inter sacras reliquias coleret, peterentque eandem effigiem ad Regem deferendam. Paucis negatum est inter altaris prostare reliquias, cæterum fuisse homulo restitutam, à quo visendam acceperat; quem nec ipse nosset, nec posset inter tot proletarios reperire. Nunc beneficio eiusdem legati hanc possidet Leodiense Collegium. Vt autem sermonibus imponeretur finis qui sanè attoniti tota Anglia crebrescebant; consultò visum est rem totam in causam deducere, vt quod factum negari non poterat, Iesuitarum & Papistarum fraude statueretur esse factum. Fuit hoc inuentum sceleratissimi Cooxei, qui damnari se cœlitus sentiebat celebratione viri sancti in cuius damnationem se totum exhauserat. Causa erat fori Ecclesiastici, Ricardus Bancroffius Cantuariensis Archiepiscopus homo Regis potius quam Dei, initium dedit à citationibus personarum. Requisitus est sed frustra Vvilkinsonus, iam enim migrarat Audomarum, Protestantes iuxta cum Catholicis in Examen vocati; clausus est carcere Griffitus Laithuuius, nobilis Bistonus, & alij. Erantque Iudicibus duo proposita, primum euincere probando non esse illam Garneti effigiem, alterum opus esse artis. Vtrumque Abbotius tradit euidentissimè probatum, sed cum Grassitum testantem inducit, non fuisse magis illam Garneti effigiem quàm alterius cuiusvis; Grassitum in contrarium habemus testem qui se ait fuisse illico soluendum carcere, si adduci potuisset vt diceret, vel non fuisse illam Garneti effigiem, vel se sua deceptum imaginatione talem credidisse. Fuisse vero carceri addictum quod dixisset, quàm est sua D. Cooxei quam cerno vultus effigies, tam est P. Garneti quàm cerno

in grani folliculo depictam; fuitque testium reliquorum sermo idem & sensus. Restabat igitur probandum opus esse artis. Id autem quàm lepidè, & argumentis quàm fortibus? Vvilkinsonum non norant, sed norant esse spicæ inuentorem ornare igitur illum præstantibus titulis, fraudulentum, idiotam, superstitiosum, fanaticum, mente captum, miraculorum simulatorem, ad Iesuitarum captandam gratiam, sed enim Deo laus quod ex morbo sanus, sub cuius extremum de spica fuerat testatus, quandoque fortassis falso iuratum retocaturus est. Hæc de illo Abbotius sua illa mentiendi ingenuitate, sex post mortem annis viuentem exhibens. Collectis ad hæc pictoribus Archiepiscopus, qui vel censerent essetne artis opus, vel experirentur imitari, quod in cassum & quicquid aduersarij iactitent, longè semper ab archetypo tentarunt, cuius causam quærenti Archiepiscopo, pictorum vnus mirabilem edidit, quam iuuat hic ferè ab aliis omissam ex P. Ricardo Holtbeyo audire Garneto suppari, & in missionis illius Præfectura digno successori. *Super exterius, ait, tegumentum, sine thecam in qua granum siliginis fuerat infixum, apparet integra viri facies, fronte, naso, genis, oculis clausis, ore, barba atque collo: quæ omnia tam artificiosè ac mirabiliter descripta sunt, ut peritus quidam pictor, curiosè post eam formam intuitus, coram Archiministro Cantuariensi, non veteretur asserere, neminem in tota vrbe vel peritissimum reperiri qui vultum similem nosset depingere. Causam sciscitatur Episcopus, Respondit pictor faciem hanc ex vna parte aspicienti se prodere, ex alia vero penitus non apparere, cuiusmodi effigiem facere non est humana artis maxime in spatio tam exiguo. Quod mihi tam fidum & luculentum testimonium, instar sit aliorum qui multi ex Angliâ prosecuti sunt fusiùs admirabilitatem rei tantæ. Impleuit ille picturæ atomus & veluti punctum, historicos Angliæ & annales, fuitque concurs oranium iudicium voluisse Deum hoc ostento serui sui innocentiã vindicare a ferro potentium, & stylo calumniatorum, ex quo iure animaduersum est non modo à Catholicis sed etiam à Protestantibus prodiisse in publicum spicam Garneti effigie stupendam, & librum Comitis Northamptoni recoctis in Garnetum accusationibus infamem, quibus adeo nihil egit in deterenda illius gloria, vt traduceretur Comes peruulgato populi scommate. Garnetum inserta in oram spicæ suæ lancea, suo Northamptonum ephippio mouisse,*

